

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (drugo vijeće)

12. siječnja 2023.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Direktiva Vijeća (EU) 2015/2302 – Članak 14. stavak 1. – Putovanja u paket-aranžmanima i povezani putni aranžmani – Izvršenje ugovora o putovanju u paket-aranžmanu – Odgovornost organizatora o kojem je riječ – Mjere za suzbijanje globalnog širenja zarazne bolesti – Pandemija bolesti COVID-19 – Ograničenja određena u odredištu putovanja i mjestu prebivališta putnika o kojem je riječ kao i u drugim zemljama – Nesukladnost pruženih usluga u okviru paket-aranžmana o kojem je riječ – Primjereno sniženje cijene tog paket-aranžmana”

U predmetu C-396/21,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Landgericht München I (Zemaljski sud u Münchenu I, Njemačka), odlukom od 18. svibnja 2021., koju je Sud zaprimio 29. lipnja 2021., u postupku

KT,

NS

protiv

FTI Touristik GmbH,

SUD (drugo vijeće),

u sastavu: A. Prechal (izvjestiteljica), predsjednica vijeća, M. L. Arastey Sahún, F. Biltgen, N. Wahl i J. Passer, suci,

nezavisna odvjetnica: L. Medina,

tajnik: D. Dittert, načelnik odjela,

uzimajući u obzir pisani dio postupka i nakon rasprave održane 1. lipnja 2022.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za češku vladu, S. Šindelková, M. Smolek i J. Vlácil, u svojstvu agenata,
- za francusku vladu, A. Daniel i A. Ferrand, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: njemački

- za finsku vladu, H. Leppo, u svojstvu agenta,
 - za Europsku komisiju, B.-R. Killmann, I. Rubene i C. Valero, u svojstvu agenata,
- saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 15. rujna 2022.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 14. stavka 1. Direktive (EU) 2015/2302 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o putovanjima u paket aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima, o izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 i Direktive 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 90/314/EEZ (SL 2015., L 326, str. 1.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između dvaju putnika, osoba KT i NS (u daljnjem tekstu: tužitelji iz glavnog postupka), s jedne strane, i organizatora putovanja, društva FTI Touristik GmbH, s druge strane, u vezi sa zatraženim sniženjem cijene putovanja u paket-aranžmanu zbog ograničenja koja su određena na odredištu putovanja tih dvaju putnika radi suzbijanja širenja pandemije bolesti COVID-19 i zbog njihova prijevremenog povratka u mjesto polazišta.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 U uvodnim izjavama 31. i 34. Direktive 2015/2302 navodi se:
 - „(31) Putnici bi također trebali moći raskinuti ugovor o putovanju u paket aranžmanu u bilo kojem trenutku prije početka paket aranžmana uz plaćanje primjerene naknade za raskid ugovora koju se može opravdati, uzimajući u obzir očekivanu uštedu troškova i prihod od pružanja usluga putovanja drugom korisniku. Oni bi trebali imati i pravo raskinuti ugovor o putovanju u paket aranžmanu bez plaćanja bilo kakve naknade za raskid ugovora ako izvanredne okolnosti koje se nisu mogle izbjeći znatno utječu na izvršenje paket aranžmana. To može, primjerice obuhvaćati ratovanje, druge ozbiljne sigurnosne probleme kao što su terorizam, značajni rizici za ljudsko zdravlje poput izbijanja teške bolesti na odredištu putovanja, ili prirodne katastrofe poput poplava i potresa ili vremenski uvjeti zbog kojih nije moguće sigurno putovati na odredište dogovoreno u ugovoru o putovanju u paket aranžmanu.
- [...]
- (34) Primjereno je utvrditi posebna pravila o pravnoj zaštiti za slučaj nesukladnosti pri izvršenju ugovora o putovanju u paket aranžmanu. Putnik bi trebao imati pravo na rješavanje problemâ, a kada znatan dio usluga putovanja obuhvaćenih ugovorom o putovanju u paket aranžmanu nije moguće pružiti, putniku bi trebalo ponuditi odgovarajuće alternativne aranžmane. Ako organizator ne ispravi nesukladnost u razumnom roku koji je odredio putnik, putnik bi trebao moći to učiniti sam te zahtijevati naknadu nužnih troškova. U

određenim slučajevima određivanje roka ne bi trebalo biti potrebno, posebice ako je nesukladnost potrebno ispraviti odmah. To bi se primjerice primjenjivalo u slučaju kad zbog kašnjenja autobusa koji osigurava organizator putnik mora putovati taksijem kako bi na vrijeme stigao na svoj let. Putnici bi također trebali imati pravo na sniženje cijene, raskid ugovora o putovanju u paket aranžmanu i/ili naknadu štete. Naknadom štete trebalo bi obuhvatiti i nematerijalnu štetu, poput naknade za gubitak zadovoljstva u vezi s putovanjem ili odmorom zbog znatnih problema pri izvršenju odgovarajućih usluga putovanja. Putnik bi trebao biti dužan obavijestiti organizatora, bez nepotrebnog odgađanja i uzimajući u obzir okolnosti slučaja, o svakoj nesukladnosti koju utvrdi tijekom izvršenja usluge putovanja obuhvaćene ugovorom o putovanju u paket aranžmanu. Neobavješćivanje može biti uzeto u obzir pri utvrđivanju primjerenog sniženja cijene ili primjerene naknade štete ako se takvom obaviješću mogla izbjeći ili umanjiti šteta.”

4 Člankom 1. te direktive, naslovljenim „Predmet”, određuje se:

„Svrha ove Direktive jest doprinijeti pravilnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta i ostvarivanju visoke i što jedinstvenije razine zaštite potrošača približavanjem određenih aspekata zakona i drugih propisa država članica u vezi s ugovorima između putnika i trgovaca o putovanjima u paket aranžmanu i povezanim putnim aranžmanima.”

5 Člankom 3. navedene direktive, naslovljenim „Definicije”, predviđa se:

„Za potrebe ove Direktive pojam:

[...]

12. ‚izvanredne okolnosti koje se nisu mogle izbjeći’ znači situacija izvan kontrole stranke koja se poziva na takvu situaciju i čije se posljedice nisu mogle izbjeći čak i da su poduzete sve razumne mjere;

13. ‚nesukladnost’ znači neizvršenje ili nepravilno izvršenje usluga putovanja uključenih u paket aranžman;

[...]”

6 Članak 13. iste direktive, naslovljen „Odgovornost za izvršenje paket aranžmana”, glasi:

„1. Države članice osiguravaju da je za izvršenje usluga putovanja obuhvaćenih ugovorom o putovanju u paket aranžmanu odgovoran organizator, bez obzira na to mora li te usluge izvršiti sam organizator ili ih moraju izvršiti drugi pružatelji usluga putovanja.

[...]

2. Putnik bez nepotrebnog odgađanja i vodeći računa o okolnostima obavješćuje organizatora o svakoj nesukladnosti koju utvrdi tijekom izvršenja usluge putovanja obuhvaćene ugovorom o putovanju u paket aranžmanu.

3. Ako bilo koja od usluga putovanja nije izvršena u skladu s ugovorom o putovanju u paket aranžmanu, organizator ispravlja tu nesukladnost osim ako to:

- (a) nije moguće; ili
- (b) za sobom povlači nerazmjerne troškove, uzimajući u obzir opseg nesukladnosti i vrijednost usluga putovanja na koje nesukladnost utječe.

Ako organizator, u skladu s točkom (a) ili točkom (b) prvog podstavka ovog stavka, ne ispravi nesukladnost, primjenjuje se članak 14.

[...]"

7 Člankom 14. Direktive 2015/2302, naslovljenim „Sniženje cijene i naknada štete”, propisuje se:

„1. Države članice osiguravaju da putnik ima pravo na primjereno sniženje cijene za svako razdoblje tijekom kojeg je postojala nesukladnost osim ako organizator dokaže da se nesukladnost može pripisati putniku.

2. Putnik ima pravo na primjerenu naknadu od organizatora za svaku štetu koju putnik pretrpi kao rezultat bilo koje nesukladnosti. Naknada štete isplaćuje se bez nepotrebnog odgađanja.

3. Putnik nema pravo na naknadu štete ako organizator dokaže da:

- (a) se nesukladnost može pripisati putniku;
- (b) se nesukladnost može pripisati trećoj osobi koja nije povezana s pružanjem usluga putovanja obuhvaćenih ugovorom o putovanju u paket aranžmanu i da je nesukladnost nepredvidiva ili neizbježna; ili
- (c) je do nesukladnosti došlo zbog izvanrednih okolnosti koje se nisu mogle izbjeći.

[...]"

Njemačko pravo

8 Člankom 651.i Bürgerliches Gesetzbuch (Građanski zakonik; u daljnjem tekstu: BGB) predviđa se:

„(1) Organizator putovanja u paket-aranžmanu putniku mora osigurati putovanje bez nesukladnosti.

(2) U putovanju u paket-aranžmanu ne postoji nesukladnost ako je njegova kakvoća u skladu s dogovorenom. Ako kakvoća nije dogovorena, u putovanju u paket-aranžmanu ne postoji nesukladnost

1. ako je prikladno za namjenu koja proizlazi iz ugovora ili

2. ako je prikladno za redovitu namjenu te je kakvoće koja je uobičajena za istovrsna putovanja u paket-aranžmanima te koju putnik može očekivati s obzirom na prirodu putovanja u paket-aranžmanu.

Nesukladnost postoji i ako organizator putovanja ne pruži usluge putovanja ili ih pruži s neopravdanim zakašnjenjem.

(3) Ako u putovanju u paket-aranžmanu postoji nesukladnost, ako su ispunjeni uvjeti predviđeni u sljedećim odredbama i ako nije drukčije predviđeno, putnik može:

[...]

6. ostvariti prava koja proizlaze iz sniženja cijene putovanja (članak 651.m) [...]

[...]”

9 Člankom 651.m BGB-a određuje se:

„Cijena putovanja snižava se za vrijeme trajanja nesukladnosti putovanja. Prilikom sniženja cijenu treba sniziti u razmjeru vrijednosti koju bi putovanje u paket-aranžmanu imalo na dan sklapanja ugovora da nema nesukladnosti prema stvarnoj vrijednosti putovanja. Sniženje se, ako je to potrebno, utvrđuje na temelju procjene.”

Glavni postupak i prethodno pitanje

- 10 Tužitelji iz glavnog postupka kupili su 30. prosinca 2019. od društva FTI Touristik putovanje u paket-aranžmanu koje je obuhvaćalo, s jedne strane, povratni let između Njemačke i otoka Gran Canaria (Španjolska) i, s druge strane, boravak na tom otoku u razdoblju od 13. do 27. ožujka 2020. Tužitelji iz glavnog postupka mogli su oputovati na odredište kako je bilo predviđeno.
- 11 Međutim, 15. ožujka 2020. španjolska su tijela poduzela mjere na cijelom španjolskom državnom području radi suzbijanja širenja pandemije bolesti COVID-19, što je uzrokovalo, među ostalim, zatvaranje plaža na otoku Gran Canaria i primjenu policijskog sata na tom otoku. Tako su u hotelu u kojem su tužitelji iz glavnog postupka odsjeli gosti bili ovlašteni napustiti svoje sobe samo radi jela, zabranjen je pristup bazenima i ležaljka te je obustavljen zabavni program. Dana 18. ožujka 2020. tužitelji iz glavnog postupka obaviješteni su da moraju u svakom trenutku biti spremni napustiti navedeni otok te su se prekosutra morali vratiti u Njemačku.
- 12 Nakon svojeg povratka tužitelji iz glavnog postupka zatražili su od društva FTI Touristik da im odobri sniženje cijene od 70 % njihova putovanja u paket-aranžmanu, odnosno za iznos od 1018,50 eura. To im je društvo odbilo odobriti to sniženje cijene smatrajući da ga se ne može smatrati odgovornim za nešto što predstavlja „opći životni rizik”. Nakon tog odbijanja tužitelji iz glavnog postupka podnijeli su tužbu Amtsgerichtu München (Općinski sud u Münchenu, Njemačka) kako bi ostvarili navedeno sniženje cijene.
- 13 Presudom od 26. studenoga 2020. taj je sud odbio tu tužbu smatrajući da su mjere koje su španjolska tijela poduzela radi suzbijanja širenja pandemije bolesti COVID-19 bile mjere za zaštitu zdravlja tužiteljâ iz glavnog postupka i da takva zaštita ne može dovesti do

„nesukladnosti” njihova putovanja u paket-aranžmanu, u smislu članka 651.i BGB-a. Navedeni sud u tom pogledu ističe da su operatori hotela u kojem su tužitelji iz glavnog postupka boravili bili primorani poduzeti mjere za zaštitu svojih gostiju.

- 14 Tužitelji iz glavnog postupka podnijeli su žalbu protiv te odluke Landgerichtu München I (Zemaljski sud u Münchenu I, Njemačka), sudu koji je uputio zahtjev. Prema mišljenju tog suda doista se može smatrati da se organizator putovanja u paket-aranžmanu može smatrati odgovornim u slučaju nesukladnosti usluga putovanja o kojima je riječ koja proizlazi iz primjene mjera za zaštitu zdravlja, uzimajući u obzir objektivnu odgovornost tog organizatora predviđenu člankom 651.i BGB-a. Međutim, tijekom putovanja tužiteljâ iz glavnog postupka mjere slične onima koje su španjolska tijela poduzela radi suzbijanja širenja pandemije bolesti COVID-19 također su donesene u Njemačkoj, tako da se mjere koje su određene na odredištu njihova putovanja mogu smatrati „uobičajenim okolnostima” prisutnima u cijeloj Europi zbog te pandemije, a ne izvanrednim okolnostima svojstvenima tom odredištu putovanja.
- 15 Nadalje, sud koji je uputio zahtjev dvoji može li se za tako određena ograničenja smatrati da su obuhvaćena „općim životnim rizikom” koji isključuje odgovornost organizatora putovanja u paket-aranžmanu o kojem je riječ. U tom se pogledu poziva na presudu Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud, Njemačka) u kojoj je, među ostalim, u biti utvrđeno da se jamstva iz ugovora o putovanju mogu ograničiti u vezi s okolnostima koje su samo u osobnoj sferi putnika ili u kojima se ostvaruju rizici koje putnik treba snositi i u svakodnevnom životu. Putnik bi stoga trebao snositi rizike povezane s djelatnošću koja je obuhvaćena „općim životnim rizikom” u situacijama u kojima nikakva povreda obveze ili drugi događaj zbog kojih nastaje odgovornost nisu pripisivi organizatoru putovanja o kojem je riječ. To bi bio slučaj kada, neovisno o uslugama putovanja predviđenima u paket-aranžmanu, putnik doživi nezgodu u odredištu svojeg putovanja, oboli ili bude žrtva kaznenog djela ili pak zbog bilo kojih drugih osobnih razloga više ne može koristiti preostale usluge tog putovanja.
- 16 Sud koji je uputio zahtjev također ističe da se, iako su autori Direktive 2015/2302, kao što to potvrđuje uvodna izjava 31. te direktive, među „izvanrednim okolnostima koje se nisu mogle izbjeći” naveli „izbijanje teške bolesti na odredištu putovanja” u smislu njezina članka 12. stavka 2., može pretpostaviti da ti autori nisu predvidjeli slučaj pandemije.
- 17 U tim okolnostima, Landgericht München I (Zemaljski sud u Münchenu I, Njemačka) odlučio je prekinuti postupak i Sudu uputiti sljedeće prethodno pitanje:

„Jesu li ograničenja određena zbog zarazne bolesti koja vlada u odredištu putovanja nesukladnost u smislu članka 14. stavka 1. Direktive 2015/2302 i u slučaju kada su zbog globalnog širenja te zarazne bolesti takva ograničenja određena i u prebivalištu putnika i u drugim zemljama?”

O prethodnom pitanju

- 18 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 14. stavak 1. Direktive 2015/2302 tumačiti na način da putnik ima pravo na sniženje cijene svojeg putovanja u paket-aranžmanu kada je nesukladnost usluga putovanja obuhvaćenih njegovim paket-aranžmanom uzrokovana ograničenjima koja su određena na odredištu putovanja tog putnika radi suzbijanja širenja zarazne bolesti i u slučaju kada su zbog globalnog širenja te bolesti takva ograničenja određena i u njegovu prebivalištu i u drugim zemljama.

- 19 U tom pogledu, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, pri tumačenju odredbe prava Unije valja uzeti u obzir ne samo njezin tekst nego i njezin kontekst, ciljeve propisa kojeg je dio te, ovisno o slučaju, njezin nastanak (presuda od 18. listopada 2022., IG Metall i ver.di, C-677/20, EU:C:2022:800, t. 31. i navedena sudska praksa).
- 20 Kao prvo, kad je riječ o tekstu članka 14. stavka 1. Direktive 2015/2302, tom se odredbom određuje da države članice osiguravaju da putnik ima pravo na primjereno sniženje cijene za svako razdoblje tijekom kojeg je postojala nesukladnost osim ako organizator dokaže da se takva nesukladnost može pripisati tom putniku.
- 21 Stoga iz teksta navedene odredbe proizlazi da je za pravo navedenog putnika na sniženje cijene njegova paket-aranžmana predviđen samo jedan uvjet, da postoji nesukladnost pruženih usluga putovanja. U skladu s člankom 3. točkom 13. Direktive 2015/2302, pojam „nesukladnost” definira se kao neizvršenje ili nepravilno izvršenje usluga putovanja uključenih u paket-aranžman.
- 22 Iz toga slijedi da je neizvršenje ili nepravilno izvršenje usluga putovanja dovoljno da organizator putovanja koji je putniku o kojem je riječ prodao paket-aranžman tom putniku odobri pravo na sniženje cijene njegova paket-aranžmana. Razlog te nesukladnosti i, osobito, njezina pripisivost tom organizatoru nisu relevantni u tom pogledu. Naime, kao što je to nezavisna odvjetnica također istaknula u točki 17. svojeg mišljenja, utvrđenje nesukladnosti je objektivno u smislu da je za to utvrđenje potrebno samo usporediti usluge koje su predviđene u paket-aranžmanu o kojem je riječ i usluge koje su stvarno pružene putniku.
- 23 Tekstom iste odredbe predviđa se samo jedna iznimka od tog prava putnika u paket-aranžmanu, odnosno kada se nesukladnost može pripisati njemu. Uzimajući u obzir jasno značenje te iznimke i da svaku iznimku treba usko tumačiti, navedena iznimka ne može se odnositi na situacije različite od onih u kojima se nesukladnost može pripisati putniku.
- 24 Prema tome, iz doslovnog tumačenja članka 14. stavka 1. Direktive 2015/2302 proizlazi da neizvršenje ili nepravilno izvršenje usluga putovanja uključenih u paket-aranžman putniku o kojem je riječ daje pravo na sniženje cijene u svim okolnostima, osim kada se to neizvršenje ili nepravilno izvršenje može pripisati tom putniku. Stoga činjenica da se nesukladnost tih usluga putovanja pripisuje organizatoru ili osobama koje nisu navedeni putnik ili činjenica da je do nje došlo zbog okolnosti koje su izvan kontrole tog organizatora, kao što su „izvanredne okolnosti koje se nisu mogle izbjeći” u smislu članka 3. točke 12. Direktive 2015/2302, ne utječu na postojanje prava na sniženje cijene tog putnika.
- 25 Kao drugo, kad je riječ o kontekstu članka 14. stavka 1. Direktive 2015/2302, valja primijetiti da je ta odredba dio usklađenog sustava ugovorne odgovornosti organizatora putovanja u paket-aranžmanima, uspostavljenog u člancima 13. i 14. te direktive, koji spadaju u njezino poglavlje IV., naslovljeno „Izvršenje paket aranžmana”. Taj sustav odgovornosti obilježava objektivna odgovornost dotičnog organizatora i iscrpno određivanje slučajeva u kojima se on može osloboditi od te odgovornosti.
- 26 Naime, člankom 13. navedene direktive, naslovljenim „Odgovornost za izvršenje paket aranžmana”, u stavku 1. predviđa se da države članice osiguravaju da je za izvršenje usluga putovanja obuhvaćenih ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu odgovoran taj organizator, bez obzira na to mora li te usluge izvršiti sam organizator ili ih moraju izvršiti drugi pružatelji usluga putovanja. Tim člankom stavkom 3. određuje se da ako bilo koja od navedenih usluga nije

izvršena u skladu s ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu, navedeni organizator to u načelu treba ispraviti, a u situacijama u kojima on to ne može ispraviti, primjenjuje se članak 14. iste direktive.

- 27 Članak 14. Direktive 2015/2302, naslovljen „Sniženje cijene i naknada štete”, uz pravo putnika o kojem je riječ na sniženje cijene, predviđeno u stavku 1. tog članka, daje i zasebno pravo na naknadu štete, definirano u stavcima 2. i 3. navedenog članka. To pravo na naknadu štete organizatora o kojem je riječ odnosi se na svaku štetu koju taj putnik pretrpi zbog nesukladnosti pruženih usluga putovanja, osim kada se ta nesukladnost može pripisati samom putniku ili se može pripisati trećoj osobi koja nije povezana s pružanjem predmetnih usluga putovanja te je nepredvidiva i neizbježna odnosno kada je posljedica „izvanrednih okolnosti koje se nisu mogle izbjeći”. Kao što je to također istaknula nezavisna odvjetnica u točki 23. svojeg mišljenja, iz strukture članka 14. Direktive 2015/2302 proizlazi da su iznimke od prava na naknadu štete svojstvene tom pravu te da ih nije moguće primijeniti na pravo na sniženje cijene.
- 28 Kontekstualno tumačenje članka 14. stavka 1. Direktive 2015/2302 stoga potvrđuje doslovno tumačenje te odredbe s obzirom na to da iz njega proizlazi da je ona dio sustava odgovornosti koji se pri određivanju ugovorne odgovornosti usredotočuje na organizatora.
- 29 Kao treće, kad je riječ o zadanoj svrsi Direktive 2015/2302, iz njezina članka 1. proizlazi da se ta svrha sastoji, među ostalim, od osiguravanja visoke razine zaštite potrošača. Doslovno tumačenje članka 14. stavka 1. te direktive stoga također potvrđuje njezino teleološko tumačenje. Naime, visoka razina zaštite potrošača osigurava se na način da se putnicima dodjeljuje pravo na sniženje cijene u svim slučajevima nesukladnosti pruženih usluga putovanja, neovisno o uzroku i pripisivosti te nesukladnosti te da se kao jedina iznimka od tog prava predviđa slučaj u kojem se navedena nesukladnost može pripisati putniku o kojem je riječ.
- 30 Naposljetku, kao četvrto, nastanak Direktive 2015/2302 također potvrđuje doslovno tumačenje njezina članka 14. stavka 1. Naime, kao što je to nezavisna odvjetnica navela u točki 25. svojeg mišljenja, prvotnim prijedlogom te direktive predviđale su se iste iznimke od prava na sniženje cijene paket-aranžmana i prava putnika o kojem je riječ na naknadu štete. Međutim, tijekom zakonodavnog postupka iznimke od tog prava na sniženje cijene odvojene su od iznimki od tog prava na naknadu štete.
- 31 Iz teksta i konteksta članka 14. stavka 1. Direktive 2015/2302 kao i iz cilja i nastanka te direktive proizlazi da putnik o kojem je riječ ima pravo na sniženje cijene svojeg paket-aranžmana u svim slučajevima u kojima su pružene usluge putovanja bile nesukladne, osim u jednom slučaju, kad se ta nesukladnost može pripisati tom putniku. Tom je putniku tako dodijeljeno to pravo na sniženje cijene neovisno o tome je li do navedene nesukladnosti došlo zbog „izvanrednih okolnosti koje se nisu mogle izbjeći” te koje su izvan kontrole organizatora o kojem je riječ.
- 32 U ovom su slučaju nesukladnosti usluga putovanja o kojima je riječ u glavnom postupku posljedica zdravstvenih mjera donesenih na odredištu putovanja tužiteljâ iz glavnog postupka radi suzbijanja širenja pandemije bolesti COVID-19, što još treba provjeriti sud koji je uputio zahtjev.
- 33 Te zdravstvene mjere ne mogu, kao ni činjenica da su slične mjere donesene u mjestu prebivališta tužiteljâ iz glavnog postupka i u drugim zemljama, biti prepreka njihovu pravu na sniženje cijene, u skladu s člankom 14. stavkom 1. Direktive 2015/2302. Konkretno, pitanje mogu li se, kao što to navodi sud koji je uputio zahtjev, kao prvo, mjere donesene radi suzbijanja širenja pandemije bolesti COVID-19 smatrati uobičajenim okolnostima, a ne izvanrednim okolnostima, s obzirom

na to da su donesene u mnogim drugim zemljama i, kao drugo, s obzirom na to da su te mjere i njihove posljedice obuhvaćene „općim životnim rizikom” koji putnik mora snositi, nije relevantno za ocjenu njegova prava na sniženje cijene njegova paket-aranžmana na temelju članka 14. stavka 1. Direktive 2015/2302.

- 34 Naime, kao što to proizlazi iz točke 22. ove presude, utvrđenje nesukladnosti pruženih usluga zahtijeva samo usporedbu usluga uključenih u paket-aranžman putnika o kojem je riječ i onih koje su mu stvarno pružene, tako da izvanredna ili uobičajena narav okolnosti koje se odnose na tu nesukladnost ne utječe na dodjelu tog prava. Usto, iako ograničenja koja tijela javne vlasti nalažu tom putniku zbog globalnog širenja pandemije bolesti COVID-19 predstavljaju opasnost za njega, neizvršenje ili nepravilno izvršenje usluga putovanja u paket-aranžmanu uzrokovano tim ograničenjima ipak se ne može pripisati navedenom putniku. Međutim, kao što je to navedeno u točki 23. ove presude, jedino takva pripisivost organizatora o kojem je riječ može osloboditi obveze da istom putniku odobri sniženje cijene njegova paket-aranžmana u slučaju nesukladnosti pruženih usluga.
- 35 Argumentacija češke vlade prema kojoj je poštovanje propisa primjenjivih na odredištu putovanja prešutna odredba svakog ugovora o putovanju u paket-aranžmanu tako da se poštovanje mjera ograničavanja koje su donijela tijela u odredištu putovanja ne može smatrati nesukladnošću pruženih usluga ne dovodi u pitanje zaključak iz točke 31. ove presude. Naime, iako je točno da se poštovanje takvih propisa nalaže strankama ugovora o putovanju u paket-aranžmanu neovisno o tome podsjeća li se na to u tom ugovoru i da navedeno poštovanje organizatora može dovesti do nesukladnosti pruženih usluga putovanja, činjenica je da ta nesukladnost u svakom slučaju nije pripisiva putniku o kojem je riječ, tako da on ima pravo na sniženje cijene svojeg paket-aranžmana. Nije relevantna ni činjenica da se navedena nesukladnost ne može pripisati organizatoru o kojem je riječ s obzirom na to da se to pravo na sniženje cijene temelji na njegovoj objektivnoj odgovornosti, kao što je to navedeno u točki 25. ove presude.
- 36 U okviru ocjene postojanja prava na sniženje cijene, u skladu s člankom 14. stavkom 1. Direktive 2015/2302, i dalje je na sudu koji je uputio zahtjev da uzme u obzir sljedeće elemente.
- 37 Kao prvo, kao što to proizlazi iz zajedničkog tumačenja te odredbe i članka 3. točke 13. Direktive 2015/2302, obveza organizatora da odobri takvo sniženje cijene ocjenjuje se samo u pogledu usluga putovanja uključenih u ugovor o putovanju u paket-aranžmanu koje nisu izvršene ili su nepravilno izvršene. Taj organizator nije dužan nadoknaditi usluge koje se nije obvezao pružiti. Taj ugovor o putovanju u paket-aranžmanu tako ograničava tu obvezu navedenog organizatora.
- 38 Uzimajući u obzir cilj Direktive 2015/2302, koji se sastoji u osiguravanju visoke razine zaštite potrošača, obveze organizatora koje proizlaze iz takvog ugovora ipak se ne mogu usko tumačiti. Tako te obveze ne obuhvaćaju samo one koje su izričito navedene u ugovoru o putovanju u paket-aranžmanu nego i one koje su s njima povezane, a koje proizlaze iz cilja tog ugovora (vidjeti u tom smislu presudu od 18. ožujka 2021., *Kuoni Travel*, C-578/19, EU:C:2021:213, t. 45.). U ovom slučaju je na sudu koji je uputio zahtjev da ocijeni, na temelju usluga koje je organizator o kojem je riječ trebao pružiti u skladu s ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu potpisanim s tužiteljima iz glavnog postupka, mogu li zatvaranje bazena hotela o kojem je riječ, neodržavanje programa animacije u tom hotelu i činjenica da se nije moglo pristupiti plažama Gran Canarije niti obići taj otok nakon što su španjolska tijela donijela mjere za suzbijanje širenja pandemije bolesti COVID-19 predstavljati neizvršenje ili nepravilno izvršenje tog ugovora tog organizatora.

- 39 Kao drugo, u skladu s člankom 14. stavkom 1. Direktive 2015/2302, sniženje cijene paket-aranžmana o kojem je riječ mora biti primjereno za svako razdoblje tijekom kojeg je postojala nesukladnost. Ocjena te primjerenosti mora se provesti, kao i utvrđenje nesukladnosti, objektivno uzimajući u obzir obveze organizatora na temelju ugovora o putovanju u ugovorenom paket-aranžmanu. Stoga se ta ocjena mora temeljiti na procjeni vrijednosti usluga putovanja iz paket-aranžmana o kojem je riječ koje nisu izvršene ili su izvršene nepravilno uzimajući u obzir trajanje tog neizvršenja ili tog nepravilnog izvršenja i vrijednost tog paket-aranžmana. Sniženje cijene navedenog paket-aranžmana mora odgovarati vrijednosti usluga putovanja koje su nesukladne.
- 40 Kao treće, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 34. i članka 13. stavka 2. Direktive 2015/2302, putnik o kojem je riječ dužan je obavijestiti organizatora, bez nepotrebnog odgađanja i uzimajući u obzir okolnosti slučaja, o svakoj nesukladnosti koju utvrdi tijekom izvršenja usluge putovanja obuhvaćene ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu. Neobavješćivanje može biti uzeto u obzir pri utvrđivanju sniženja cijene tog paket-aranžmana ako se tom obaviješću moglo ograničiti trajanje utvrđene nesukladnosti.
- 41 Budući da su u ovom predmetu ti slučajevi nesukladnosti posljedica mjera koje su španjolska tijela donijela radi suzbijanja širenja pandemije bolesti COVID-19, da su tužitelji iz glavnog postupka obavijestili organizatora o navedenim slučajevima nesukladnosti, to ne bi moglo ograničiti njihovo trajanje. Neobavješćivanje se stoga ne može uzeti u obzir u okviru određivanja tog sniženja cijene.
- 42 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da članak 14. stavak 1. Direktive 2015/2302 treba tumačiti na način da putnik ima pravo na sniženje cijene svojeg putovanja u paket-aranžmanu kada je nesukladnost usluga putovanja obuhvaćenih njegovim paket-aranžmanom uzrokovana ograničenjima koja su određena na odredištu njegova putovanja radi suzbijanja širenja zarazne bolesti i u slučaju kada su zbog globalnog širenja te bolesti takva ograničenja određena i u njegovu prebivalištu i u drugim zemljama. Kako bi bilo primjereno, to sniženje cijene mora se ocijeniti s obzirom na usluge obuhvaćene paket-aranžmanom o kojem je riječ i odgovarati vrijednosti usluga za koje je utvrđena nesukladnost.

Troškovi

- 43 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (drugo vijeće) odlučuje:

Članak 14. stavak 1. Direktive (EU) 2015/2302 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o putovanjima u paket aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima, o izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 i Direktive 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 90/314/EEZ

treba tumačiti na način da:

putnik ima pravo na sniženje cijene svojeg putovanja u paket-aranžmanu kada je nesukladnost usluga putovanja obuhvaćenih njegovim paket-aranžmanom uzrokovana

ograničenjima koja su određena na odredištu njegova putovanja radi suzbijanja širenja zarazne bolesti i u slučaju kada su zbog globalnog širenja te bolesti takva ograničenja određena i u njegovu prebivalištu i u drugim zemljama. Kako bi bilo primjereno, to sniženje cijene mora se ocijeniti s obzirom na usluge obuhvaćene paket-aranžmanom o kojem je riječ i odgovarati vrijednosti usluga za koje je utvrđena nesukladnost.

Potpisi